

УДК 373.3.064.2:613-053.5] (045)
DOI: 10.15587/2313-8416.2015.44565

СТАН ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖЕННЯ ТА САМОЗБЕРЕЖЕННЯ: ІСТОРІЯ ТА СЬОГОДЕННЯ

© О. М. Юрченко

Автором статті визначено сутність поняття «технології самозбереження»; висвітлено головні напрямки розвитку поглядів людства на ставлення до власного життя і здоров'я в контексті історичного процесу; виокремлено актуальні ідеї поліпшення роботи вчителів до застосування самозбережувальних технологій у освітньому просторі; зазначено, що освіта та здоров'я є взаємодоповнюючими компонентами успішного повсякденного буття учасників навчального процесу

Ключові слова: технологія самозбереження, історичні епохи, формування здорового способу життя, виховання бажання бути здоровим

The author of the article determined the essence of the concept of "self-protection technology"; main directions of views of the human to their life and health in the context of the historical process. Relevant ideas of improvement of teachers' work using self-protection technologies in educational space are defined. It is noted that education and health are mutually reinforcing components of successful everyday life of participants of the educational process

Keywords: self-protection technology, historical periods, formation of healthy lifestyles, nurture of desire to be healthy

1. Вступ

Проблема самореалізації людини у відповідальному ставленні до збереження життя ґрунтується на положеннях самооцінювання здоров'я та життя як унікального загальнопланетарного явища. Зазначене детерміноване з культурою людства, з національними гуманістичними цінностями. Це визначило перехід від знанієцентричної до культуровідповідної моделі школи, намітило втілення в шкільну освіту особистісно зорієнтованих та співпроективних технологій, визначило нові орієнтири в конструюванні змісту навчальних дисциплін України.

2. Постановка проблеми

Серед життєвих цінностей сучасної людини перше місце посідає цінність життя і здоров'я. Останніми десятиліттями світова наука зараховує проблему здоров'я, в широкому розумінні цього поняття, до кола глобальних проблем, розв'язання яких зумовлює характеристики майбутнього розвитку людства, та й навіть сам факт подальшого існування його як біологічного виду. В умовах істотних перетворень в соціальній, політичній, економічній і духовній сферах суспільного життя основним завданням є створення життєздатної системи освіти, її демократизація та гуманізація. Це, у свою чергу, має на меті забезпечення для кожного громадянина можливостей постійного духовного самовдосконалення, творчої самореалізації, задоволення інтелектуально-культурних потреб особистості. Однак, сьогодні важливо зазначити, що нова якість освіти, яка забезпечила б розвиток сучасного суспільства, може бути досягнута лише при створенні певних умов організації такого навчально-виховного процесу, який не зашкодить здоров'ю дітей та молоді і буде спрямований на збереження, зміцнення, формування здоров'я учасників навчально-виховного процесу.

3. Літературний огляд

Зазначимо, в напрацюваннях багатьох вчених сучасності ґрунтовно висвітлено проблеми необхідності збереження життя і здоров'я [1–4]; теоретико-методологічні засади питань збереження здоров'я [5, 6]; психологічні, моральні особливості виховання особистості [7–10]; формування здорового способу життя з позицій медицини [11]; формування здорового способу життя засобами фізичного виховання [12].

Аналіз психолого-педагогічної літератури свідчить, що оздоровлення в школі починається з впровадження самозбережувальної педагогіки. В її основі – технології, які вводять усіх учасників навчально-виховного процесу в соціально-освітній простір без шкоди здоров'ю, підвищуючи мотивацію на його формування, збереження, зміцнення, відновлення й передачу наступним поколінням. За визначенням академічного глумачного словника української мови, самозбереження – це прагнення зберегти своє життя, зберегти себе від загибелі [13]. Одночасно, технологія чітко визначає умови і процедури, за допомогою яких можна досягти наперед визначеного результату. При цьому вона детально описує кожний етап проходження, визначає що і як слід робити, щоб кожен учитель, застосувавши її, гарантовано досягав конкретного результату навчання [14]. Для створення якісних умов впровадження сучасних технологій самозбереження передусім виникає необхідність дослідження становлення означеної проблеми.

Мета статті полягає у висвітленні головних напрямків розвитку поглядів людства на ставлення до власного життя і здоров'я в контексті історичного процесу, виокремленні актуальних ідей поліпшення роботи вчителів до застосування самозбережувальних технологій у освітньому просторі.

Прослідкуємо відтворення історичного шляху розвитку досліджуваного питання.

4. Висвітлення стану здоров'я збереження та самозбереження в контексті історичного процесу

Діяльність людей носила характер самозбереження ще у первісносуспільний період, коли все було підпорядковане одній меті - забезпеченню умов існування та виживання в природних умовах. Звичайно, стан свого здоров'я, успіхи й невдачі люди на той час пов'язували з певними богами, амулетами тощо. Знання про самозбереження передавалися від покоління до покоління у вигляді розповідей, основні з яких стосувалися траволікування. Нами досліджено той факт, що в епоху рабовласницького ладу (IV тисячоліття до н. е. – V століття н. е.) було започатковано першу систематизацію знань про самозбереження людини. Лікарі, філософи активно шукали способи збереження здоров'я людини. Підтвердженням того є посібник зі здоров'я, що дійшов до нас, – китайська книга «Кунфу»; пам'ятка індійської маловідомої епохи – збірник трактатів «Аюр-Веда-Гараки».

Особливої уваги заслуговують ідеї збереження та зміцнення здоров'я таких давньогрецьких мислителів як Аристотеля, Гіпократата, Платона, Піфагора, та римських – Галена, Цицерона, Цельса. Саме Піфагору (470–399 рр. до н. е.) належать ідеї, які можна визнати нормативними вимогами здорового способу життя. Роботи Аристотеля і Платона переорієнтовують інтереси того часу від матеріального блага до самої людини як особистості. Саме Платону належить думка про те, що стан тіла (фізичне здоров'я) віддзеркалює стан душі (духовне здоров'я). Це доводить дивовижне передбачення подальших наукових відкриттів про взаємозв'язок фізичної, психічної і духовної складових здоров'я людини та їх вплив на стан соціального оточення. Цікавими з позиції нашого дослідження є трактати римського лікаря Галена, де він робить важливі висновки про переваги здорового способу життя, а також, керуючись натурфілософськими поняттями, доводить доцільність охоплення гігієнічними заходами усього людського буття.

Оскільки основним критерієм оцінювання внеску кожної історичної епохи в теорію і практику формування здорового способу життя є його вплив на сучасність, то варто відзначити роботи середньовічних учених: Авіцен (980–1037) – система поглядів на здоровий спосіб життя у праці «Канон медичної науки»; діяльність гуманістів Ренесансу: Луїс Вівес (1492–1540) – галузь педагогіки, Андреас Везалій (1514–1564) – анатом, Мішель Монтень (1533–1592) – вивчав соціальну природу людини; дослідження епохи народження істинного наукового раціоналізму: Рене Декарт (1596–1650) – асоціативна теорія і вивчення про рефлекси; Вільям Гарвей (1578–1657) – дослідження проблем взаємозв'язку тілесного і психічного у формування здоров'я, Джон Локк (1632–1704) – продовжив розвиток ідеї соціальної цінності здоров'я, Георг Ернст Сталь (1660–1734) – положення про вплив негативних емоційних факторів, Баруха Спіноза (1632–1677) – основоположник ідеї прагнення людини до самозбереження.

Слід звернути увагу на те, що історія розвитку самозбереження в нашій країні уходить коренями ще у період Київської Русі, де ставилися вимоги до фізи-

чної працездатності і здоров'я людини, оскільки вона повинна була вправно виконувати господарські обов'язки й розв'язувати військові проблеми держави. Основними напрямками збереження власного життя і здоров'я були такі: фізичне виховання в сім'ї; військово-фізичне виховання в побуті та в освітніх закладах. Народна фізична культура слов'ян зосереджена в рухливих іграх, забавах, розвагах, танцях, змаганнях і підпорядкована побутово-релігійному календарю, що наближує людину до природи і сприяє її оздоровленню [4].

За часів Запорозької Січі відбувалося продовження традицій «виховання ідеалу богатиря»: було створено досить ефективну систему самозбереження, в основі якої – не тільки фізичний, а й духовний розвиток людини за допомогою формування і збереження таких цінностей, як шанування засад честі, справедливості, лицарських чеснот, родових традицій шляхетності, здорового способу буття. Основними засобами самозбереження були фізичні і психофізичні вправи, спрямовані на самопізнання, саморозвиток, тілесне і психофізичне вдосконалення.

На нашу думку, нині особливої цінності набуває усвідомлення сучасними вчителями основних принципів збереження і зміцнення здоров'я українців того часу: принципи здорового харчування (режими посту, простота приготування, різноманітність, висока біологічна цінність їжі), культури руху (розвиток фізичної витривалості, виховання спритності, взаємодопомоги, подолання психічних навантажень, створення бадьорого настрою за рахунок рухливих ігор та танців), принцип особистої гігієни (обряди купання немовлят, купання у водоймах), використання цілющих властивостей сонця і повітря (сон на свіжому повітрі, ходіння босоніж). Не викликає сумнівів, що яскравим прикладом дотримання описаних нами принципів самозбереження є життя запорозьких козаків. Характеризуючи особливості способу їхнього життя у поєднанні з міцним здоров'ям і силою, маємо яскраве тому підтвердження. А. В. Цьось, В. І. Завадський відзначають, що козаки, виходячи з військової необхідності, завжди обирали ватажків серед фізично сильних і здорових людей. Вважаємо за доцільне застосування окремих принципів самозбереження на уроках та в позаурочний час у і початковій школі, адже це, на нашу думку, знання народних традицій, що відображають ставлення до здоров'я і здорового способу життя, їх осмислення та пристосування у повсякденному житті служитиме учасникам навчального процесу могутнім поштовхом для зміцнення здоров'я. Аналізуючи сучасні способи виховання, що мають спільне коріння з життям запорозьких козаків, хотілося б згадати про хортинг. Хортинг – це національний вид спорту, направлений на формування фізичної та духовної систем. З боку фізичної складової – це змішані єдиноборства. Духовна складова – виховання людини на підставі Віри, Національної ідеї, впровадження козацького самоврядування.

Цікавим з погляду нашого дослідження є період феодально-кріпосницької Росії. Ідеї збереження здоров'я належать таким мислителям того часу, як М. Ломоносову, О. Радищеву, Л. Толстому. Практика

підтримки здоров'я і допомоги хворим належить І. Сеченову, І. Павлову, В. Бехтереву, І. Пірогову та іншим ученим. Суттєво збагатили наукові роботи думки таких публіцистів, як В. Белінського, М. Добролюбова, Д. Писарева, М. Чернишевського, А. Чехова та інших. У своїх працях російські вчені XVIII ст. (С. Забелін, С. Єли, Н. Максимович-Амбодик, А. Протасов та ін.) розглядали такі аспекти збереження здоров'я, як фізичне виховання і загартування, харчування і гігієна молоді.

Думки проте, що здоров'я «ніколи не може втратити своєї ціни в очах людини, тому що і в достатку погано жити без здоров'я» (М. Г. Чернишевський, 1955) та про те, що «у людини все повинно бути прекрасним: і обличчя, і одяг, і душа, і думки» (А. П. Чехов, 1986) мають підтвердження в білинах слов'янських народів. Герої цих творів наділені високими моральними та фізичними якостями: Ілля Муромець, Добрина Микитович, Альоша Попович та інші. На нашу думку, спосіб життя вищезазначених героїв і у сьогоденні стає доброю мотивацією для дітей у підвищенні сили і духу. Хоча письменники того часу не ставили перед собою спеціальної мети проводити наукове розроблення категорії здорового способу життя, але вони зуміли поглянути на таку проблему дещо з іншої позиції, що дало змогу у майбутньому дійти висновку про те, що здоров'я є універсальною цінністю, яка має матеріальні і духовні аспекти. Історія знає багато прикладів, коли інтуїція і спостережливість письменників та митців ставали передвісниками наукових відкриттів [15].

Заслуговує на увагу той факт, що в кожному досліджуваному періоді є актуальним всебічний фізичний розвиток молоді, повсякчас постають питання підвищення міцності, сили духа та фізичного виховання. Так, П. Лесгафт розробив свою систему фізичної освіти, спрямовану на виховання гармонійної особистості, її фізичний розвиток. Він вважав, що однаковою мірою необхідно приділяти увагу оздоровчим та освітнім завданням фізичного виховання. Мету фізичного виховання вчений убачав у тому, щоб навчити молодь свідомо управляти своїм тілом. П. Лесгафт активно боровся за оздоровлення народу, порушував питання щодо введення фізичного виховання у школах. У навчальних закладах було введено гімнастику як обов'язковий предмет із фізичного виховання, а дворянами для розваги використовувалося фехтування на різних видах зброї, стрільба з лука, пістолета, їзда верхи. Досліджуючи проблему здійснення фізичного виховання дітей в Україні у дореволюційний період, О. Аніщенко зазначає, що у деяких школах це питання повністю ігнорувалося, але в окремих навчальних закладах «реалізовувалася виважена, науково обґрунтована система організації рухової активності учнівської молоді» [16]. Заслуговує на увагу той факт, що удосконалення рухових якостей учнів здійснювалося з урахуванням їх індивідуальних і вікових особливостей. Це, у свою чергу, сприяло «покращенню розумової праці, розвиткові моторних здібностей вихованців, навичок саморегуляції, соціально-психологічної адаптації учнів, підвищенню загального рівня здоров'я, формуванню установок на здоровий спосіб життя».

Особливої уваги, на нашу думку, заслуговує аналіз історичних документів з педагогіки, здійснений російським науковцем В. Родіоновим [17]. Як зазначає дослідник, у головних положеннях «Духовного регламенту» (1721), якими керувалися чоловічі училища, чільне місце належить дотриманню гігієнічних вимог до здійснення навчального процесу. Додавання цього є зафіксовані у регламенті вказівки щодо організації навчання і відпочинку учнів, зокрема: «...на кожен день дві години відвести для гуляння семінаристів, а саме після обіду і ввечері... А гуляння мають бути з іграми чесними і рухливими: влітку в саду, а взимку у своїй хаті. Бо це і для здоров'я корисно, і смуток відганяє». У багатьох шкільних статутах того часу наголошувалося на необхідності дотримання санітарно-гігієнічних вимог вихованцями та членами педагогічного колективу, які були зобов'язані користуватися «мильнями» і провітрювати «виховні училища» [17]. Отже, спостерігаємо актуальність ідей науковця і в сучасній педагогіці: дотримання температурного режиму в класних кімнатах, проведення уроків фізичного виховання на свіжому повітрі, чергування уроків різного ступеню складності, чергування коротких та довгих перерв та ін.

Зауважимо, що на сучасному етапі розвитку шкільної освіти питання раціонального поєднання рухової та інтелектуальної активності не втрачає своєї актуальності. З огляду на це, особливо доцільним вважаємо систематичне проведення учителями і батьками дитячих ігор, що є засобом виховання духовності, культури спілкування і зміцнення здоров'я дітей, адже внаслідок цього розвиваються в учнів фізичні й духовні якості. Це підтверджує об'єктивну потребу у введенні в загальноосвітніх навчальних закладах третьої години фізкультури на тиждень, проведенні вчителями фізкульт-хвилинок на уроках, динамічних перерв, рухливих ігор на свіжому повітрі тощо.

Питання самозбереження знайшло своє втілення і у працях класиків педагогіки. Наприклад, збереження життя і здоров'я юного покоління посідало чільне місце в педагогічній діяльності А. Макаренка. Формулюючи мету виховання, він виокремив три основоположні завдання освіти: виростити дитину здоровою, сформувати в неї вміння працювати, сприяти її моральному становленню. У своїх працях видатний педагог приділяв значну увагу питанням режиму навчання і праці, особистої гігієни, санітарно-гігієнічним аспектам трудового виховання, психогігієни тощо.

Значенню збереження життя і здоров'я молоді присвячені роботи великого педагога В. Сухомлинського, який розглядав такі засоби зміцнення здоров'я, як ранкова гімнастика, рухова активність, ходьба босоніж, походи, праця взимку на свіжому повітрі, купання у відкритих водоймищах, режим харчування (застосування продуктів, багатих на вітаміни). Його увага акцентувалася на принципах збереження здоров'я молоді за допомогою профілактики, ранньої діагностики, ліквідації проблем зі здоров'ям, що виникають, раціонального харчування та зміни поведінки в аспекті збереження здоров'я. Здорове середовище у процесі навчання педагог пов'язував із гігіє-

нічною та комфортною психологічною атмосферою, безпекою навчання. Аналізуючи роботи великого педагога, знаходимо підтвердження необхідності впровадження самозбережувальних технологій в сучасній освіті, а саме: здоров'я вихованців залежить від виховного впливу на них учителів, способу життя молоді, валеологічного наповнення навчально-виховного процесу навчального закладу.

Зокрема, в Україні дослідження самозбережувального змісту очолив Г. Апанасенко, котрий розглядає здоров'я як динамічний стан людини, що «визначається резервами механізмів самоорганізації її системи (стійкістю до впливу патогенних чинників і здатністю компенсувати патологічний процес), характеризується енергетичним, пластичним та інформаційним (регуляторним) забезпеченням процесів самоорганізації, а також є основою прояву біологічних (виживання – збереження особи, репродукція – продовження роду) і соціальних функцій. Чим вище здатність індивіда реалізувати свої біологічні й соціальні функції, тим вище рівень його здоров'я [17]. Цікавим є той факт, що тільки у 80–90-их роках ХХ століття вітчизняним і зарубіжним науковцям вдалося віднайти підходи до розв'язання проблеми самозбереження учнів. Початок ХХІ ст. характеризується розвитком науки про безпеку – секюритології. Українськими вченими впроваджується секюритологія під час проведення семінарів з педагогами та майбутніми вчителями, під час проведення курсів підвищення кваліфікації. Аналізуючи сучасний стан життя, заняття з безпеки є одними з провідних видів роботи при формуванні самозбережувальних навичок у дітей та дорослих.

5. Результати дослідження

Зазначимо, що у сучасності освіта та здоров'я є взаємодоповнюючими компонентами успішного повсякденного буття учасників навчального процесу. Але результати наукових досліджень дозволяють стверджувати, що традиційна система освіти більшою мірою орієнтована на здобуття знань та інформації, а формування життєвих умінь і навичок недостатнє, рівень підготовки дітей до самостійного життя, мотивації до високої якості життя не досягає високого рівня та не завжди відповідає сучасним вимогам. Сучасна педагогіка має орієнтуватися на підвищення психічного та соціального здоров'я учнів, підвищувати рівень культури здоров'я учителів та учнів, виховувати бажання бути здоровим.

6. Висновки та перспективи подальших наукових розвідок

Аналізуючи все вищесказане, ми дійшли висновку, що розроблення самозбережувальних технологій потребує цілісного, системного підходу з урахуванням педагогічних умов здійснення навчально-виховного процесу в школі та раціональним вибором засобів і методів самозбереження учнів. Вважаємо, що це сприятиме збереженню здоров'я дітей, вихованню бажання бути здоровими, а також підвищенню рівня їх навчальних досягнень одночасно, що, своєю чергою, визначає якість самозбережувальних технологій.

Ми цілком поділяємо думки О. Вакуленко і О. Яременка щодо інтеграції проектів формування здорового способу життя в єдину загальнодержавну модель. Варто зазначити, що з 2003 року Інститут соціальної та політичної психології НАПН України вивчає провідні орієнтири формування здорового способу та збереження життя молоді, здійснюючи моніторингове дослідження у галузі самозбереження молодого покоління. Актуальність проблеми самозбереження дітей і підлітків обумовлює доцільність її якісного наукового дослідження. У зв'язку з цим означена проблема залишається предметом психолого-педагогічних досліджень науковців.

Література

1. Бобрицька, В. І. Історико-соціальна генеза проблеми формування здорового способу життя від древніх цивілізацій до епохи середньовіччя [Текст] / В. І. Бобрицька // Наук. записки : НПУ ім. М. П. Драгоманова. – 2008. – № 70. – С. 32–44.
2. Головаха, Е. И. Критерии и принципы разумной организации жизни [Текст] / Е. И. Головаха, Н. В. Панина. – Разумная организация жизни личности. – К. : Наук. думка, 1989. – С. 88–104.
3. Звекова, В. К. Підготовка майбутніх учителів до організації здоров'язберігаючого дозвілля школярів [Текст]: дис. ... канд. пед. наук / В. К. Звекова. – Ізмаїл, 2009. – 177 с.
4. Цюсь, А. В. Про систему вдосконалення запорізьких козаків [Текст]: зб. наук. статей / А. В. Цюсь, В. І. Завадський // Традиції фізичної культури в Україні. – К.: ІЗМН, 1997. – С. 44–62.
5. Смирнов, Н. К. Здоровьесберегающие образовательные технологии в современной школе [Текст] / Н. К. Смирнов. – М. : АПК и ПРО, 2002. – 121 с.
6. Сущенко, Л. П. Історичний аспект становлення поняття «здоровий спосіб життя» людини [Текст]: метод. розробка / Л. П. Сущенко. – Запоріжжя : ЗДУ, 1998. – 31 с.
7. Беседа, Н. А. Упровадження здоров'язбережувальних технологій у шкільну практику: методичний аспект [Текст]: всеукр. наук.-практ. конф. / Н. А. Беседа // Дослідження молодих учених у контексті розвитку сучасної науки. – К., 2011. – С. 28–30.
8. Бех, І. Д. Виховання особистості: у 2 кн. Кн. 1 : Особистісно орієнтований підхід: теоретико-технологічні засади [Текст]: навч.-метод. посіб. / І. Д. Бех. – К.: Либідь, 2003. – 280 с.
9. Бех, І. Д. Виховання особистості: у 2 кн. Кн. 2 : Особистісно орієнтований підхід: науково-практичні засади [Текст]: навч.-метод. посіб. / І. Д. Бех. – К.: Либідь, 2003. – 344 с.
10. Максименко, С. Д. Загальна психологія [Текст]: навч. посіб. / С. Д. Максименко; 3-є вид., перероб. та доп. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 414 с.
11. Амосов, Н. М. Энциклопедия Амосова. Алгоритм здоровья. Человек и общество [Текст] / Н. М. Амосов. – Донецк : Сталкер, 2002. – 463 с.
12. Дубогай, О. Навчання в русі: Здоров'язберігаючі педагогічні технології в початковій школі [Текст] / О. Дубогай. – К. : Вид. дім «Шкіл. світ»: Вид. Л. Галіцина, 2005. – 112 с.
13. Великий тлумачний словник сучасної української мови / під ред. В.Т. Бусел. – К.; Ірпінь: Перун, 2001. – 1440 с.
14. Бобрицька, В. І. Формування здорового способу життя у майбутніх учителів [Текст]: монографія / В. І. Бобрицька. – Полтава: ТОВ «Поліграфічний центр «Скайтек», 2006. – 432 с.

15. Мойсеюк, Н. Є. Педагогіка [Текст]: навч. пос. / Н. Є. Мойсеюк. – К.: Кондор, 2007. – 656 с.
16. Кузьмінський, А. І. Педагогіка родинного виховання [Текст]: навч. пос. / А. Кузьмінський, В. Омелянко. – К.: Знання, 2006. – 324 с.
17. Родионов, В. Психология здоровья школьников: технология работы [Текст] / В. Родионов // Школьный психолог: Приложение к газете «Первое сентября». – 2007. – № 18. – С. 36–43.

References

1. Bobrytska, V. I. (2008). Historical and social genesis promotion of healthy lifestyles from ancient civilizations to the Middle Ages. Science. Notes: NPU. M. P. Dragomanov, 70, 32–44.
2. Golovakha, E. I., Panina, N. V. (1989). Principles and Criteria razumnoy life organization. Razumnaya Organization Panini life personality. Kiev: Science. opinion, 88–104.
3. Zvyekova, V. K. (2009). Training of teachers to the organization of healthy leisure of students. Ishmael, 177.
4. Tsos, A. V., Zavadsky, V. I. (1997). On the system perfection Zaporozhye Cossack. Tradition Physical Culture in Ukraine: Coll. Science. Articles. Kiev: IZMN, 44–62.
5. Smirnov, N. K. (2002). Zdorovesberehayuschy obrazovatelnye technology in the modern school. Moscow: APC ON, 121.
6. Sushchenko, L. P. (1998). The historical aspect of the formation of the concept of "healthy lifestyle" man: Methodological development. Zaporozhye: ZSU, 31.
7. Beseda, N. A. (2011). Implementation zdorov'ya-zberezhuvalnyh technologies in school practice: metho-

dological aspects. Research of young scientists in the context of modern science: Allukrainian. scientific-practic. Conf. Kiev, 28–30.

8. Bech, I. D. (2003). Educating the individual: in 2 books. Bk. 1: Personality oriented approach: theoretical and technological principles: academic method. guidances. Kyiv: Lybid, 280.
9. Bech, I. D. (2003). Educating the individual: in 2 books. Bk. 2: Personality oriented approach: scientific-practical principles: academic method. guidances. Kyiv: Lybid, 344.
10. Maksimenko, S. D. (2008). General Psychology: Training. guidances. 3rd edition, Revised. and add. Kiev: Center of educational literature, 414.
11. Amosov, N. M. (2002). Amosov Encyclopedia. Algorithm health. Man and society. Donetsk: Stalker, 463.
12. Dubohay, A. (2005). Education in Motion: Health-educational technology in elementary school. Kiev: ed. House "Schools. World ": Ed. L. Galitsyna, 112.
13. Busel, V. T. (Ed.) (2001). Great Dictionary of the modern Ukrainian language. Kiev: Irpen: Perun, 1440.
14. Bobrytska, V. I. (2006). Health Promotion future teachers. Poltava: LLC "Printing Center" Skaytek ", 432.
15. Moysesuk, N. E. (2007). Pedagogy. Kiev: Condor, 656.
16. Kuzminsky, A. I., Omelianenko, V. (2006). Pedagogy family education. Kiev: Knowledge, 324.
17. Rodyonov, V. (2007). Psychology health Shkolnikov: TECHNOLOGY work. Shkolniy psychologist: Application for the newspaper "FIRST September", 18, 36–43.

Рекомендовано до публікації д-р пед. наук Рябова З. В.
Дата надходження рукопису 20.05.2015

Юрченко Оксана Михайлівна, учитель початкових класів, вища категорія, «старший учитель», Сумська обл., м. Конотоп, вул. Клубна, 150, 41600, здобувач, ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України, вул. Артема, 52-А, м. Київ, Україна, 04053
E-mail: oksana_yurchenko_74@mail.ru

УДК 159.9:378.046-021.68

DOI: 10.15587/2313-8416.2015.44700

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОГО ІМІДЖУ ПРАЦІВНИКІВ МЕТОДИЧНИХ СЛУЖБ ЗАКЛАДІВ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

© А. С. Виноградова

This article deals with the pedagogical conditions of professional image of methodologists in institutions of postgraduate pedagogical education, including: operational and effective, psychological, content; actuality of the problem of the development of professional image of methodologists in institutions of postgraduate pedagogical education is proved

Keywords: *image, image development, postgraduate pedagogical education, pedagogical conditions*

У статті досліджено педагогічні умови розвитку професійного іміджу працівників методичних служб закладів післядипломної педагогічної освіти, зокрема: операційно-дійова, психологічна, змістовна; обґрунтована актуальність проблеми розвитку професійного іміджу працівників методичних служб закладів післядипломної педагогічної освіти

Ключові слова: *імідж, розвиток іміджу, післядипломна педагогічна освіта, педагогічні умови*

1. Вступ

Модернізації та реформи системи освіти є найважливішою передумовою динамічного економічного зростання та соціального розвитку українського суспільства. В сучасних умовах значно зростають вимоги до якості підвищення кваліфікації педагогічних працівників, зокрема посилюється необхідність досягнення працівниками методичних служб (далі –

методистами) закладів післядипломної педагогічної освіти високого рівня педагогічного професіоналізму. Від розв'язання означеної проблеми залежить успішність у здійсненні розпочатих інноваційних перетворень в системі післядипломної освіти (далі – ППО). Одним із провідних положень Національної стратегії розвитку освіти в Україні є принцип безперервної освіти в Україні є принцип безперервності